

Harmanecké noviny

Spoločenské noviny zo života občanov a histórie obce Harmanec

Marec 2022

Ročník XVI.

Číslo 1

***Prajeme Vám príjemné prežitie
veľkonočných sviatkov
a jarné dni plné radosti,
pohody a zdravia.***

*Starostka obce, poslanci OZ, zamestnanci OÚ
a redakčná rada Harmaneckých novín.*

TRADÍCIE MÁME RADI

To, čo sme dostali od našich predkov, radi posúvame ďalej. Naším deťom, vnúčatám. K našim ľudovým tradíciám sa radi vraciame. Aj keď možno každá rodina má tie svoje tradičné rituály v niečom odlišné, sme si podobní. Bez ohľadu na storočie, v ktorom žijeme, alebo na nečakané zásahy do našich životov. Aj keď tie ostatné dva roky boli iné ako mnoho rokov predtým, každý sviatok v roku sme oslavovali v duchu našich slovenských tradícií.

Veľká noc sa považuje za najväčší kresťanský sviatok, ktorý prežívame s veľkou úctou k jej náboženskému príbehu. Jej súčasťou sú aj veľkonočné zvyky a tradície, ktoré s obľubou prežívame každý rok v našich rodinách tak ako kedysi.

Na Zelený štvrtok pred Veľkou nocou sa podľa tradície mali jesť len jedlá zelenej farby, aby boli ľudia celý rok

zdraví. Obyčajne sa v tento deň varil špenát, šťaveľ, či prívarok z mladéj žihľavy. Je to tak dodnes. Tak nás to naučili rodičia a tak to v našich rodinách tradujeme a ja som si istá, že to tak zostane navždy.

Tradície sa opakujú, našťastie, a mnohí znovu objavujú krásu a radosť aj z tradičných činností našich prababiek. Z ručných prác, ktoré robili nielen pre zábavu, ale aj pre úžitok. Ale dnes si uvedomujeme aj to, že tvorivá práca je jednou z najlepších antistresových metód, keď navyše môžeme dať voľný priebeh našej fantázii.

Akokoľvek tvorivé aktivity, či už je to pletenie, háčkovanie, maľovanie, vyšívanie, nám vnášajú do života čosi, čo nám mení život. Aj o tom sa dočítate v marcovom vydaní našich novín. Zostaňte verní našim ľudovým tradíciám.

Želám vám všetkým krásnu jar a pokojné veľkonočné sviatky. A zostaňte zdraví.

Iveta Roháčová, šéfredaktorka

VÁŽENÍ A MILÍ SPOLUOBČANIA!

Všetci máme našu obec radi a máme k nej osobitný vzťah. Dovoľte mi, aby som sa Vám všetkým, nielen ako starostka, ale najmä ako jedna z Vás, prihovorela v neobyčajne zložitej dobe a z celého srdca popriala naplnenie Vašich terajších plánov a rovnako si želim splnenie naplánovaných predsavzatí aj pre našu obec. Z celého srdca si želim, aby v týchto ťažkých časoch, ktoré sú pre nás všetkých nevidané a veľmi bolestné, aj naďalej vládla medzi nami vzájomná úcta, pochopenie, ľudskosť a súdržnosť. Iba spoločnými silami prekonáme obdobie, na ktoré sme neboli pripravení. Budme si navzájom oporou a ďakujeme za všetko, čo máme. Za prácu sa chcem poďakovať poslancom obecného zastupiteľstva, pracovníkom obecného úradu, všetkým subjektom pôsobiacim na území našej obce, ale aj všetkým ostatným, ktorí neustále prispievajú k rozvoju a zveľadeniu našej obce vlastným konaním v blízkosti svojich bytových domov.

Ďakujem Vám za podporu a všetky aktivity, ktoré prejavujete v prospech našej obce a želim si, aby sme v priebehu roku 2022 pokračovali v rozvoji na prospech súčasných aj budúcich občanov. Pár dní pred odovzdaním môjho príspevku redakčnej rade našich novín som prepisovala veľkú časť svojho príhovoru. Svet okolo nás sa zmenil. Zasiahla nás vojna na Ukrajine. Už nič nebude tak ako predtým, svet bude úplne iný. Čas plynie neuveriteľne rýchlo. Toto obdobie je pre väčšinu z nás ťažkou skúškou, je plné strachu o životy ľudí v diaľke i blízko. Stratili sme základné istoty, no opäť sa prejavila sila ľudskej súdržnosti a všetky aktivity prejavované proti vojne a snaha zo všetkých síl pomáhať utekajúcim je tým najlepším prejavom odporu proti vojne na Ukrajine. Venujme myšlienky, energiu a našu pomoc tým, ktorí to teraz nevyhnutne potrebujú. To si však bude vyžadovať ešte viac solidarity, spolupatričnosti, zodpovednosti a rešpektovania sa navzájom, pandémie nás preverila, že sme toho schopní. Dokážme sa poďakovať aj za tú najmenšiu pomoc, tešiť sa z každej maličkosti, z každého úprimného úsmevu, či včas podanej ruky.

Keď človek zostane doma sám, môže stratiť istotu, či v prípade potreby je možnosť, aby mu niekto urýchlene adekvátne pomohol. V takýchto prípadoch je možnosť využiť aj pomoc na diaľku - **Tlačidlo pomoci a záchrany** od spoločnosti Santea. Jej hlavným poslaním je zabezpečiť seniorom a iným na pomoc odkázaným osobám bezpečný a ničím nerušený život. Preto sme sa rozhodli riešiť bezpečie našich na pomoc odkázaných spoluobčanov a zlepšiť im samotnú kvalitu života v starobe. Spoločnosť Santea dokáže poskytnúť komplexné služby s využitím špičkových technológií, ktoré slúžia nielen na pomoc pri riešení krízových situácií, ale aj na kontrolu zdravotného stavu a predvídania hroziaceho nebezpečenstva. Celá technológia je veľmi nenápadná a užívateľ si ju u seba doma ani nevšimne. No v prípade potreby je však vždy nablízku a je pripravená pomôcť. S poslancami obecného zastupiteľstva sme sa rozhodli pomôcť takýmto spôsobom občanom našej obce,

ktorí v tomto období ešte nepožadujú umiestnenie v zariadeniach sociálnych služieb, prípadne v domovoch dôchodcov. No táto služba bude otvorená pre ktoréhokoľvek občana pre zaistenie rýchlej pomoci v prípade potreby, prípadne do doby umiestnenia do zariadenia. Obec chce byť rovnako nápomocná našim občanom, ktorí majú problém s prekonávaním schodov v bytových domoch bez výťahu. Realizovať pristavený výťah je tak finančne náročné, že ho považujeme v našich pomeroch za nerealizovateľné. Obec oslovila niekoľko spoločností na ponuku pre stoličkový výťah pre bytové domy, v ktorých sa situácia našich spoluobčanov výrazne zhoršuje a ich možnosť opustiť svoje domovy a potešiť sa spoločnosťou svojich známych je značne obmedzená.

Ďalším projektom pre našu obec Harmanec je WiFi pre Teba z operačného programu Integrovaná infraštruktúra. Výška nenávratného finančného príspevku: 14 250 €. Hlavným cieľom projektu je zvýšenie dostupnosti širokopásmového internetu v obci Harmanec prostredníctvom vybudovania bezplatných WiFi zón. Vybudovanie WiFi prístupových bodov na verejne dostupných priestranstvách poskytne bezplatné pripojenie všetkým občanom a návštevníkom obce k širokopásmovému internetu o minimálnej rýchlosti 30 Mbit/s. Projekt je v príprave podkladov na kontrolu verejného obstarávania. Nasledovne bude VO podané na kontrolu riadiaceho orgánu. Po schválení bude nasledovať realizácia projektu. Informácie o Operačnom programe Integrovaná infraštruktúra nájdete na www.opii.gov.sk

Na území Banskobystrického kraja spôsobilo tri dni za sebou nasledujúce nepriaznivé počasie neočakávané rozsiahle výpadky elektrickej energie, ktoré dosiahli počas niekoľkých hodín stav kalamity. Bez dodávok elektrickej energie bolo viac ako 3000 odberných miest. Elektrikári zo SSD boli v plnom nasadení a výpadky riešili priebežne. Občanov by sme chceli v týchto prípadoch poprosiť o trpezlivosť. A tiež o to, aby nepreťažovali poruchovú linku, pokiaľ nie sú svedkami nebezpečnej situácie, napríklad iskriaceho vedenia spadnutého na zem, požiaru na vedení a podobne. Stredoslovenská distribučná spoločnosť nás uistila, že všetky poruchy postupne vyrieši. Pracovníci SSD v niektorých prípadoch vedú obnoviť dodávku elektriny vďaka manipuláciám na jednotlivých vetvách vedenia do niekoľkých minút. Tam, kde to nie je možné, musia odberatelia počkať na pracovníkov údržby. Dĺžka opravy závisí od mnohých okolností. Často ju komplikuje počasie, neprístupný terén. Nikdy takéto náhle výpadky elektrickej energie nie sú nahlasované, sú to poruchy na trati, prípadne rozvádzačoch, takže my tiež musíme len trpezlivo čakať.

Poďakovanie patrí Slovenskej správe ciest Banská Bystrica Investičná výstavba a správa ciest za výmenu zvodičiekového profilu za mostové zábradlie, čo nesmierne zvýšilo bezpečnosť v našej obci pri ceste prvej triedy smerom k podniku SHP Harmanec. Zábradlie je umiestnené pozdĺž cesty I/14 v úseku od parkovacej plochy SHP Harmanec

po budovu vstupného areálu do SHP Harmanec. Zabezpečenie nebezpečnej výšky regulovaného potoka Bystrica bolo dôležité pri pokračujúcej rekonštrukcii chodníkov v našej obci. Do tejto situácie zasiahla aj Vyhľadávacia štúdia „Cyklocesta - Križovanie Donovalskej cesty a napojenie v smere na Harmanec“. Navrhovaná cyklistická komunikácia začína v katastrálnom území Uľanka mesta Banská Bystrica v priestore križovania vodného toku Bystrica existujúcim mostíkom pre peších. Pokračuje smerom na Harmanec, Dolný Harmanec až po odbočku na Kráľovú studňu. Niektoré úseky sú už v súčasnosti využívané pre cyklistickú dopravu bez predpísaného dopravného značenia, ale väčšinu treba vybudovať. Cyklocesta je z našej strany vítaná, no bude vyžadovať trpezlivé vyhodnocovanie umiestnenia v úzkom priestore našej obce. Prioritou naďalej ostáva asfaltovanie chodníkov, prístupových ciest, parkovacích miest a dvorov, ktoré nás spolu s poslancami obecného zastupiteľstva donútilo zaoberať sa predajom garáží vo vlastníctve obce, ktoré sú prenajaté našimi obyvateľmi. Pevne verím, že sa nám prostredníctvom znaleckých posudkov podarí odpredaj zrealizovať pre našich občanov, pretože kúpou garáží cudzími vyženieme naše parkujúce autá k bytovým domom, práve preto sme tak dlho otáľali s ich predajom. Obec musí získať finančné prostriedky aspoň vo výške znaleckého posudku, no už teraz sme boli svedkami predaja garáží pri paneláku osobám, ktoré u nás nebývajú a nový majiteľ bude nehnuteľnosť prenajímať, pevne verím, že garážované budú autá našich obyvateľov. Získané finančné prostriedky budú použité na asfaltovanie, ktoré je najrýchlejšou formou rekonštrukcie, no finančne veľmi náročné.

Všeobecne záväzné nariadenie obce Harmanec č. 1/2022 o určení výšky mesačného príspevku na pobyt dieťaťa v materskej škole, mesačného príspevku na čiastočnú úhradu nákladov na činnosť školského klubu detí a zariadenia školského stravovania pre žiakov základnej školy a deti materskej školy. VZN na dofinancovanie nákupu potravín pre zabezpečenie stravy v našom školskom zariadení sa stalo nevyhnutnosťou, všetky ostatné platby a réžie ostávajú v platnosti, zmenil sa priamy poplatok za stravnú jednotku, kde sme boli nútení prejsť okamžite z prvého do tretieho pásma. Ceny surovín na výrobu stravy sme neboli schopní dostať ani do druhého cenového pásma. Mrzí nás, že nedokážeme cenu surovín žiadnym spôsobom ovplyvniť, no ceny energie nás dotlačili na hranicu, čo môže obec vôbec finančne uniešť. K bilancovaniu muselo dôjsť aj z nepredvídateľnej situácie, ktorú očakávame. Obec Harmanec ako zriaďovateľ školských zariadení je povinná upraviť úhrady stravníkov v zariadení školského stravovania v zmysle platnej legislatívy.

Pamätné knihy obcí sú vedené od roku 1933 a to na základe vtedajších výnosov. I naša obec Harmanec, sa rozhodla uznesením obecného zastupiteľstva zaviesť pamätnú knihu po vzniku obce 1. 1. 1957. Do pamätnej knihy sa nezaznamenávali deje súvisle, no všetky pamätné knihy sú zachované a úplne prvá bola nájdená pri zavádzaní nového

archívu našej obce. Keďže terajšia pamätná kniha bola posledným listom uzavretá, obec ju odložila na zachovanie. Všetkým, ktorí kroniku a pamätné knihy pre budúcnosť zaznamenávali, patrí naša úprimná vďaka a uznanie za vytrvalosť a cit pre tak dôležitú prácu. Pamätná kniha je jedinou písomnou pamiatkou po našich tunajších predkoch a dôkazom, že boli, žili, pracovali a založili našu obec. Vyhľadávame najstarších tunajších občanov a z ich pamäti berme odkazy minulosti, aby aspoň tieto boli zachované pre budúcnosť a mohlo sa v nich pokračovať. Nová pamätná kniha je pripravená pre ďalšie udalosti v našej obci. V dnešnej dobe pre zachovanie informácií sú dôležité udalosti uchovávané na webových stránkach obcí a miest. Existuje možnosť digitalizácie aj už odložených pamätných kníh. Pre zachovanie histórie súčasného života našej obce považujem za najdôležitejšie vydávanie Harmaneckých novín, ktoré počas 15-ročnej éry trvania svojím obsahom oboznamujú našich občanov, aj občanov v širokom okolí, o dianí v našej obci, sú povzbudením pre ľudí v ťažkých chvíľach samoty, ľudských starostí, životných úspechov i neúspechov. Príbehy písané našimi spoluobčanmi mladými i tými staršími, ktorí pripomínajú našu minulosť a spíšu predstavy do budúcnosti, sú tým najlepším spôsobom, ako dať dobrým nápadom šancu na ich realizáciu po verejných pripomienkach od ostatných čitateľov. Harmanecké noviny vďaka zodpovednému prístupu redakčnej rady neskĺzli do roviny otázok a odpovedí. Snažia sa o objektívny, vyvážený obsah, rovnako dávajú priestor občanom dozvedieť sa o terajších aj budúcich rozhodnutiach obce, ako ďalej napredovať pre skvalitnenie života v našej obci. Často sa mi stáva po vydaní novín, že mi občania kladú otázky písomné, telefonické, aj osobne a pripomienkujú zámery obce, čo považujem za veľmi dôležité. Často sú pripomienky zapracované pri realizácii samotných akcií realizovaných obcou. Budúcnosť je dôležitá, no minulosť je výkladnou skriňou, pre tých, ktorí sem prichádzajú.

Ďakujem všetkým, ktorí uchovávajú našu minulosť a predstavujú vízie do budúcnosti našej obce.

Milí spoluobčania, onedlho budeme spoločne prežívať krásne sviatky Veľkej noci.

Prajem Vám všetkým, nech Vás posolstvo nášho najväčšieho kresťanského sviatku posilní a naplní pokojom a dôverou v týchto nepokojných časoch. Prežite spolu so svojimi rodinami veľa pekných spoločných chvíľ počas slávania veľkonočných sviatkov a veľa zdravia a radosti z jarných dní.

Henrieta Ivanová, starostka obce

Sú to len veci, ale menia vám život, robia vám ho krajším a nielen vám. Ale aj vašim priateľom, rodine, príbuzným, známym aj neznámym, všetkým, ktorých obdarúvate svojimi vlastnoručne vyrobenými darčekom. Handmade výrobky, alebo po slovensky povedané ručne vyrobené produkty, ručné práce z dielne šikovných a kreatívnych žien je téma nasledujúceho príspevku. V našej obci máme také šikovnice a ja vám v tomto čísle HN odprezentujem dve z nich.

DANKA

Svoj pracovný život venovala administratíve. Keď prišiel čas oddychu, vôbec nemala v pláne doma nečinne sedieť a sledovať televízne seriály. Hľadala spôsob seberealizácie, ale aj užitočného relaxu. Ručné práce jej nikdy neboli cudzie, ale hľadala niečo náročnejšie, kreatívne, nápadité, niečo nové a krásne. Jej práca je čistá a precízna. Jej výrobky, nápady zdobia nielen ich bytovku, kde sa často realizuje, ale aj priestory obecného úradu a poznajú ich aj v zahraničí.

Kraslice vyrábané stužkovou technikou

Kraslice vyšívané drobnou krížikovou technikou

Obrazy-portréty, drobná krížiková výšivka

Pre Danku to nie je práca, ale radosť, pohoda, relax, očakávanie výsledku. A, samozrejme, že pochvala a obdiv od okolia, rodiny a priateľov je tiež príjemný pocit.

Všetko, čo sa naučíte, nech je to šitie, vyšívanie, pletenie, či iné z nekonečného množstva tvorivých aktivít, vám vnesie do života čosi, čo vám zmení aj chvíle, keď sa tej činnosti nevenujete.

Keď sa vám práca vydarí a vy ste spokojná s výsledkom (čo nemusí byť vždy), pociťujete aj zmenu nazerania na seba, či na to, čo vám život stavia do cesty. Človek má pociť, že zvláda aj veci, o ktorých ani netušil, že zvládne. A vo chvíli, keď je práca hotová a vydarená, sú všetky okolité problémy preč. A vy máte pocit uspokojenia a zmysluplnosti ručných prác.

Potešte sa aj vy z krásnych kúskov, ktoré vyrobili šikovné ruky **Ing. Danky Hudáčekovej**.

Vianočné ozdoby - stužková technika s koráľkami

ELENKA

Mohla by si otvoriť vlastnú galériu. Týchto pár fotografií je len zlomok z jej obrovskej zbierky ručných prác, ktoré mi ukázala. Jej malé či väčšie diela zdobia jej byt. Celé sady obrázkov vyšívané krížikovou výšivkou, napr. hrady a zámky, ročné obdobia, visia na stenách a pôsobia domácky a útulne. Zátiažia s kyticami kvetov sú tak dokonale a precízne vyšívané, že pôsobia ako živé.

Vyšíva, pletie, háčkuje od detstva a stále ju to naplňuje a možno ten pocit pokoja a pohody, ktorý máte v jej blízkosti, je výsledkom práve jej vzťahu k ručným prácam.

Ak sa venujete ručným prácam, dôležitá je dôslednosť, poriadok vo veciach, za čo sa vám poďakuje mozog, koncentrácia pri vyšívaní, matematika pri počítaní každého krížika a nekonečný myšlienkový relax, to sú tie veci, ktoré zažíva naše telo v každom veku pri tvorivej práci. A napokon jeden z najlepších pocitov vôbec - držať v rukách vec, ktorá je zhmotnením všetkého vášho úsilia.

A, samozrejme, radosť z rozdávania darčiek vlastnoručne vyrobených. A radosť z toho, keď sa vaše vnučky tešia z každého obrázka, ktorý sa im podarilo vytvoriť, lebo vy ste ich to naučili.

Aj to zažíva **Elenka Kováčová** pri každom jednom háčkovanom obrúsku, vyšívanom obrázku. Nemá čas sa sťažovať na nudu, lebo každú voľnú chvíľu využije na sebarealizáciu, zdokonaľovanie svojich tvorivých predností. A potom je ten život krajší a pokojnejší.

Som rada, že som mohla vidieť a počuť o kráse a zmysluplnosti ručných prác od tých najpovolanejších.

Iveta Roháčová

Precízna, dokonalá krížiková výšivka

Desiatky háčkovaných a vyšívaných obrusov

PALINO

Pri malej ankete v časti obce Harmanec na otázku: „Kto z nežijúcich občanov obce vám, okrem najbližších, chýba najviac?“ s obrovskou prevahou zaznelo jedno meno: Paľo Seman.

Tak teda Paľo Seman. A prečo práve on? Lebo bol vždy veselý, usmiaty, priateľský, optimistický a vyžarovalo z neho človečenstvo, bol trochu taký iný... Zaznelo niekoľko rôznych argumentov.

A ktože to vlastne bol, ten Paľo Seman? Mladšia generácia ho už nepoznala a starší len nostalgicky spomínajú. A priatelia mu hovorili jednoducho „PALINO“.

Ak bol vždy veselý a plný humoru, potom ani najlepší kamaráti o ňom nevedeli, aké mal ťažké detstvo. Nikdy to nedal najavo. Aj preto si ľudia o ňom mysleli, že vyrastal v bezstarostnom svete.

Ale zdanie klame. A aj preto nech mi je dovolené, aby som vás zoznámil s Paľkom Semanom. Síce neskoro, ale predsa.

Pavol Seman uzrel svetlo tohto uplakaného sveta v búrlivom roku 1919 za veľmi dramatických okolností, v chudobnej rodine Semanovcov, ako tretie, najmladšie dieťa, v Humennom. Pri jeho pôrode mu zomrela mamička. Zostali tri siroty a otecko musel hľadať urýchlene náhradnú mamku pre Jozefa, Máriu a Paľka. Našiel ju u susedov a z nového zväzku prišlo na svet ďalšie dieťa - Gitka. Nešťastia však nikdy nie je dosť, a teda keď mal Paľko dva roky, zomrel mu aj otecko. Deti zostali v náručí náhradnej matky – macochy. Údajne bola na deti veľmi zlá, ako spomínali, boli viac bité ako syty. Dve staršie deti Jozefa a Máriu dala do služby a potom všetku zlobu znášal malý Paľko.

Po ukončení základnej školskej dochádzky dala macocha Paľka do učenia za krajčírskeho učňa. Ani tu to však tiež nemal ružové, lebo prvé dva roky sa s ihlou veľmi ani nestretol, lebo musel vykonávať množstvo domácej práce okolo majstrovho gazdovstva. Jednoducho bol sluha, za kúsok suchého chleba a bitku. Krátky čas býval a pôsobil aj na dedine Bokša. Po vyučení nastúpil ako pomocný krajčír do zamestnania vo Zvolene. Tu, vo Zvolene, po krátkom čase nastúpil aj na vojenskú základnú službu. Práve v takej nešťastnej dobe, keď začala zúriť 2. svetová vojna.

A tak sa dostal aj do armádnej Správkárne v Harmanci ako pomocný krajčír. Stalo sa tak 15. decembra 1940 a pôsobil tu do 15. decembra 1941. To už zúril bojové akcie na území Sovietskeho zväzu, kde bola nasadená po boku Wehrmachtu aj slovenská armáda. Tu bol zranený, a tak sa znovu dostal do Harmanca, ale teraz do karantény, na doliečenie. Na už známom mieste zostal služobne znovu pracovať v dobe od 19. apríla 1943 do 27.

marca 1944. Ako slobodník v zálohe sa znovu dostal na front a 28. októbra 1944 prebehol k Červenej armáde. Trojnásobný pobyt v Harmanci mu poskytol príležitosť zoznámiť sa s Milanou Skučínskou a v neistej dobe si povedali „áno“ 15. marca 1945 v rímskokatolíckom kostole v Ulmanke. To už boli pracovníkmi harmaneckých papierní. Ešte v tom istom roku sa im narodil syn Vladimír. V roku 1948 prišla na svet dcéra Eva a v roku 1952 ďalšia dcéra Katarína. Palino mal svoju rodinu.

Paľko Seman bol ako mladá rastlina. Presadíš ju a ona sa ujme. Chlapec z východu prišiel do preň celkom nového prostredia na stredné Slovensko, z prostredia silne gréckokatolíckeho do centra rímskokatolíckeho, z prostredia apolitického do silne boľševického, z kraja, kde poznal každú dolinku, do kraja vysokých kopcov a tmavých hôr, z voľnej šíravky bez konca do uzavretej Harmaneckej doliny. Bol však mladý, odhodlaný, snaživý, pracovitý a vedel sa prispôbiť. Čoskoro sa spriatelil aj so stredoslovenským nárečím a keďže sa okrem toho vedel dohovoriť aj po rusky, nemecky a maďarsky, všetko vedel aj využiť. Bol veľmi jednoduchý, kamarátsky a každého si vedel rýchlo získať. O všetko sa zaujímal a všade chcel pomôcť. Aj hasičom.

Ako vyučenému krajčírovi mu súdruhovia svojimi zákonmi nedovolili podnikať. Lenže Paľko bol veľmi všestranný, taký „ezermešter“ a dobre si porozumel aj s drevom, veď v papierňach robil aj v stolárskej dielni. Vedel vyrobiť všetko potrebné pre domácnosť, vyrezával kuchynské náradie a vyrábal aj vtedy veľmi obľúbené vyrezávané umelecké kolísky pre bábätká. V časoch, keď bol problém kúpiť v obchode pre deti školské tašky, vyrábal ich aj bez objednávky. Školské tašky boli zhotovené z koženky a mali vyrezávané drevené rukoväte. Ktovie, či niekde na povale by sa ešte nejaká nenašla. Múzeum školstva by malo dobovú raritu. A nie hocijakú.

Čoskoro si získal srdcia ľudí okolo seba a oni si získali jeho. V tých časoch po vojne boli v Harmanci veľmi dobré predpoklady pre rozvoj kultúry a športu. Palino sa všade zapájal s nadšením a láskou. V športe cvičil v prvom rade hlavne gymnastiku a v kultúrnej sfére bol nezabudnuteľ-

Ako divadelník

ným hercom harmaneckého divadelného súboru, ktorý bol známy po celom Slovensku.

Palino bol jednoducho človek, ktorého vždy a všade radi videli. Dnes už je málo pamätníkov, ale bola to taká doba, že do harmaneckých papierní sa priam doslova hrnuli mladé pracovné sily. Ale o tom potom. Po znárodňovaní, keď nemohol začať podnikáť ako krajčír, sa prihlásil ako brigádnik na prioritnú stavbu *Trate mládeže*, kde sa nakoniec stal veliteľom družstva, čo mu podstatne vylepšilo kádrový profil.

Medzičasom bola v Harmanci zriadená *Učňovská škola pre papierenský priemysel*. Po dostavbe *Trate mládeže* si urobil kurz vychovávateľa v učňovskej škole, kde zotrval až do zrušenia tejto školy, ktorej sa stal aj riaditeľom.

Škola mala učňov z celého Slovenska. Boli tu dobré predpoklady na rozvíjanie svojej profesionálnej zručnosti do života, ale bolo postarané aj o kultúrne a športové vyžitie. V tých časoch prevládali hlavne gymnastické cvičenia a atletika. Tohto náradia bola plná povala bývalej učňovky, ktorá potom bola premenovaná na *Domov mládeže*. Každý ho však volal jednoducho *Internát*. A Palino tu šéfoval ešte napríklad aj Vietnamcom.

Palino mal niekoľko priorít. Dá sa povedať – niekoľko lások.

Po prvé to bola rodina a deti. Smutná skutočnosť, že

on sám nemohol vyrastať v usporiadanej rodine, mu v podvedomí nútila vrodenu láskavosť, dobrotu, starostlivosť o svoje deti. Dcéra Evka ešte aj po mnohých rokoch spomínala, že pri nedeľňajšom obede by bola radšej zniesla poriadne zaucho, ako počúvať otcovo rozprávanie o svojom ťažkom detstve. Keď sa z detí stali dospeláci, neustále im prízvukoval: „Neopovážte sa biť deti! Lebo ja som v živote dostal toľko bitky, že by to bolo dosť aj pre sedem generácií.“ Všetky deti mal nesmierne rád. A deti jeho.

Prvé auto. Chudobnému chlapcovi by ani vo sne nebolo napadlo, že raz bude mať auto. Svoje. O zajtrajšie auto. Nebolo síce nové, ale behalo a on sa oň príkladne staral. Bola to preňho životná nutnosť. V duchu už dávnejšie spriadal plány dostať sa niekde von do prírody a postaviť si tam chatu. A k tomu potreboval auto. A druhý sused také mal. Nikto nevie, skade ho zohnal a kedy. Ale auto bolo tu, v susedovej garáži a len sem-

tam bolo prevetrané na čerstvom vzduchu. Ako, ako nie, dohodli sa. Sused Mancier mu ten zázrak predal. Bolo to auto značky Wanderer, hotový poklad. Tak ho identifikoval Palinov kamarát, veterán Milan Rečkovič. Možno v okruhu sto kilometrov takú značku nebolo vidieť. No, bolo to ako s prvou láskou. Nedá sa na ňu zabudnúť.

Chata DAISY. Ak bolo v Harmanci niečo veľmi populárne, tak to bola Palinova chata DAISY. To už je jedno, či tá

prvá na „medokýši“, alebo tá druhá dole na križovatke. Palino bol výborný kuchár a k tomu všetkému ešte aj zabávač. Prvá chata bola trochu od ruky, a predsa sem ľudia radi chodili. A mládežnícky denník *Smena* v roku 1986 jej venoval takmer celú stranu, ako sa na Semanovej chate hlboko do noci huláka a plaší zver. Tá typická slovenská vlastnosť - závisť, bola vhodná do rámu. DAISY mala často aj 30-40 návštevníkov, aj dosť príživníkov. Veľmi obľúbené boli kolky s guľou na šibeničke. A Palino dobre podguráženej spoločnosti vymyslel jednoduchú hru. Potreboval troch dobrovoľníkov a jedného si vybral on. A rozdelil úlohy: Jano, ty si sadneš s tou bakoľou k tomuto stromu a budeš tam driemať. Vy traja dobrovoľníci, tu na lúčke pomaly pôjdete štvornožky a budete hlavou kývať hore a dole na znak toho, akože ste našli liečivé rastliny. Pozor, začíname! A na to Palino z celého hrdla spustil: „Pásol Jano tri voly u hája, pásol Jano tri voly na zelenom údolí...“ Ozval sa obrovský výbuch smiechu, ktorý možno bolo počuť až do doliny.

Palino niekoľkokrát navštívil maličkú obec Selešťany na

Ako kuchár

brehu hraničnej rieky Ipel'. Na obračkách hrozna bol s Jožkom Babjakom a Ďurkom Roháčom. S rodinou Michala Vajsa tiež. Nebola to náhoda, ale z tejto dedinky sa u neho kedysi vyučili Pali Lőrincz za elektrikára a Janko Uhrin za zámočníka. Ten tu potom tridsať rokov aj zostal vo fabrike s celou rodinou a jeho manželka Evka pracovala v strojnej úpravni pri stroji *Schtrecker*. Bývali vo fabrike na slávnej „trinástke“. V Selešťanoch bola zábava v tabakovej sušiarňi, kde hrala slávna cigánska kapela RUDY. Palino tu vyzval do tanca rovnako starého Jána Škreňa, rodáka z Plachtiniec, ktorý mal taký istý klobúk ako on, na klobúkový tanec. Tam to nikto nepoznal. Tanec sa zrýchľoval a vymieňali sa klobúky na hlavách. Bolo veľmi veľa smiechu. Janko Škreňo potom hovoril:

„No, k**** jedna, tak ma doplietol, že teraz naozaj neviem, ktorý je môj klobúk.“

Ale prekvapenie ani šou ešte neskončilo. S Palinom si chcel každý pripiť. Podávali mu pohár vína za pohárom. On však s úsmevom zdvorilo odmietol. Nie, nie, ďakujem, priatelia, ďakujem. Je mi ľúto, ale ja pijem len z môjho vlastného pohára. Ľaľa, aká fajnovka, ozvalo sa z pléna udivených domácich. Nato si Palino vyzul jednu topánku. Tak to je môj pohár, sem mi môžete naliať. Hurónsky smiech zaplnil celú sálu. A každý sa ponáhlal si s ním štrngnúť. Tých pár žijúcich si ešte dneska na to rado a s úsmevom spomína.

Palino bol zvláštny človek. Keď sa pohádal so ženou, nešiel sa opiť do krčmy, ako to chlapi robia. Šiel za kamarátom na internát, kde pri fľaši vína a pri spomienkach si sem-tam tak chlapsky a nefalšovane aj poplakal. Aj to svedčilo o jeho veľkosti. Keď opustil tento uplakaný svet začiatkom roku 1989, málokto bol ochotný tomu uveriť. Najlepšie to komentoval kamarát Paľko Decker: „Až do poslednej chvíle som tomu neveril. Stále som čakal, že sa v tej truhle posadí a povie: Eh, ale som vás dobehol.“

Žiaľ, nedobehol a dnes nám tak veľmi chýba. Stratil sa nám nielen smiech, ale už aj úsmev.

Ale Palino sa za to na nás iste usmieva.

Michal Kiššimon

UŽ TO NIE JE ZÁHADA

Milí čitatelia, o tom, že pozorne čítate naše noviny, ste nás znovu presvedčili, čo nás, samozrejme, teší a presvedča o zmysluplnosti vydávania novín. V decembrovom vydaní HN v príspevku o klziskách v Harmanci bola fotografia neznámeho hokejistu s textom: „Nepoznáte náhodou hokejistu?“ Viete, kto ho spoznal? Dominika

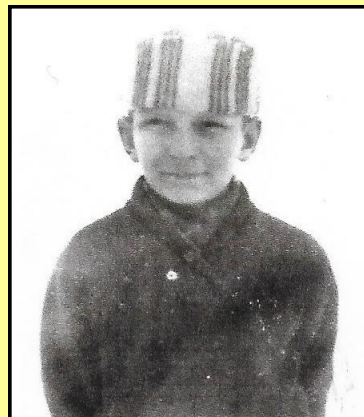
Dudášová, jeho vnučka, a teda aj vnučka Elenky Kováčovej. Na fotografii je Lacko Kováč. Mnohí si na neho pamätáme. Mal vtedy približne 14 rokov. Takže fotozáhada je vyriešená. Ďakujeme, Dominika.

Možno maličkosť, ale poteší. A možno je to inšpirácia k novým záhadám. Ak máte doma podobné fotografie, ktoré neviete identifikovať, pokojne sa ozvite a možno pomôžeme aj vám.

Redakčná rada Harmaneckých novín

LACKO KOVÁČ, mal vtedy približne 14 rokov.

A tu je istý dôkaz, že je to skutočne on.

NÁVRAT MEDZI MANTINELY

Pár poznámkami sa vrátim na klziská v Harmanci. Je dobré, že sa spomenuli, no ešte lepšie je, že také klzisko aj existuje. Ja však budem písať niečo o histórii športu, ktorému hovoríme - ľadový hokej. Fakt je ten, že tento druh športu, jeho vznik, história, pôsobenie, súťaž, nie sú ešte stále spracované.

Malé regionálne kluby a ich súťaže sú stále zahalené rúskom tajomstva. A materiál, z ktorého by sa dalo čerpať, je prevažne pretavený na toaletný papier.

V Harmanci začali hrať ľadový hokej, ako aj všade inde, na amatérskej úrovni v roku 1953, keď ešte súčasná obec Harmanec ani nebola ustanovená. Hralo sa s Uľankou, Kostiviarskou, Jakubom a s vojakmi z miestnej posádky. Od nich prišiel aj prvý impulz na založenie Hokejového oddielu pri Tatrane Harmanec. S obcami, ktoré som menoval, hrávali takzvanú „pouličnú ligu“. Chceli však viac.

Hokejový oddiel Tatran Harmanec bol založený pravdepodobne v roku 1953. Vedúcim sa stal Áda Kus z miestnej vojenskej posádky. Tatran Harmanec bol zaradený do okresnej súťaže a hral s mužstvami: VSP Banská Bystrica, BJZ Majer a Uľanka. V mužstve hrali: Áda Kus, Kováč, Blažko, Veselovský, Ján Kalina, Skuhra, Ján Hudec. Najčastejšie rozhodoval jeden z bratov Sásikovcov. No často rozhodoval aj domáci Kalina. A správcom klziska sa stal František Sučan.

V roku 1955 sa hrala aj krajská súťaž, ktorá mala tri skupiny: severnú, strednú a južnú. V severnej skupine hrali tieto mužstvá: Tatran Uľanka, Sokol Radvaň, Spartak Piesok, Tatran Ondrej, Brezno a Slovan Banská Bystrica. (Tatran Uľanka – Slovan Banská Bystrica 4:8. Pískal Sásik, slušná návšteva.)

29. januára 1955: Tatran Harmanec – Tatran Krupina 6:7 /2:2, 2:2, 2:3/. Za Harmanec nastúpili aj cudzie posily. Domáce mužstvo, napriek tomu, že bolo posilnené niekoľkými cudzími hráčmi, nedokázalo poraziť mužstvo hostí, ktorom hrali len ôsmi. Rozhodoval Kalina.

Tatran Krupina - Tatran Harmanec 6:6 /2:0, 1:3, 3:3/. Odvetný zápas v Krupine na novo vybudovanom klzisku skončil nerozhodne. Rozhodovali Krkoš a Šmakal.

1956. Mali sme v okrese prvý prírodný ľad. V okresnej súťaži sme boli na 1. mieste, súťaž nebola dokončená pre počasie. Nesmeli sa členiť na Harmančanov a Uľančanov!

10. 2. 1956, fabrické noviny Cesta vpred. V podnikových novinách Arnošt Synek analyzoval činnosť

hokejového oddielu: Hokejový oddiel TJ bol zaradený do okresnej súťaže a do uzávierky časopisu zohral tri majstrovské zápasy a to: proti Vlkánovej sme vyhrali doma 13:1, v Selciach dosiahol výsledok 3:3, ale odvetný zápas doma proti Selciam sme vyhrali 15:1. Vzhľadom na to, že o zimné, hlavne ľadové športy je u nás značný záujem, budeme môcť po dokončení štadióna v Uľanke pomýšľať i na **výstavbu zimného štadióna**.

Smer, 1. decembra 1956. Bude sa hrať I. A trieda a dve skupiny I. B triedy. V B skupine hrajú: Baník Kremnica, Baník Hliník, Sokol Rudno, Sokol Zvolenská Slatina a Tatran Harmanec.

Dorastencov rozdelia do skupín podľa okresov.

1. 1. 1957. I. B. trieda – severná skupina: Dlho sa čakalo na ľad. V 1. kole hrajú:

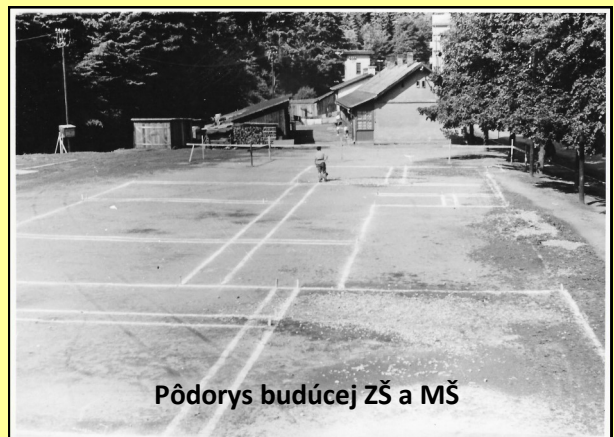
Ondrej - Hačava, Dubová - Harmanec, Slovenská Ľupča - Radvaň.

December 1960. Hral sa hokejový turnaj dorastenec-kých mužstiev banskobystričského okresu za účasti: ČH Banská Bystrica B, Priemyselná škola elektrotechnická Banská Bystrica, Harmanec, Radvaň, Piesok a Brezno. Víťazom sa stalo Brezno, ktoré porazilo aj Harmanec 4:2.

Priekopník, 14. januára 1964: Súťaž sa nezačala. V nedeľu sa mali zohrať prvé majstrovské stretnutia okresnej súťaže v ľadovom hokeji. Do Harmanca mala prísť Dubová, ktorá však v sobotu domácomu celku oznámila, že pre **nedostatok hokejok a časti výstroja** nepríde. Koncom januára sa súťaž začala, zatiaľ bez Dubovej. Z výsledkov:

Majer – Harmanec 6:3 /2:1, 2:1, 2:1/. Góly: D. Styk 3, Nemeš 2, Budaj - Brozman, Sámel, Rečkovič.

Harmanec - Selce 4:5 /0:2, 3:2, 1:1/ za domácich boli úspešní: Sámel, Vrťka, Prašovský a Rečkovič.

Pôdorys budúcej ZŠ a MŠ

Toľko svedectvo archívu. Začala výstavba školy.

Michal Kiššimon

MILÍ ČITATELIA!

V dnešnej dobe nie je jednoduché osloviť a zaujať čitateľa, ale malým úspechom je ho aspoň neodradiť. Som si vedomý toho, že je to veľmi ťažké aj v samotnej komunite veriacich.

Prihováram sa v čase pôstu a Veľkej noci, ktorá je najväčším kresťanským sviatkom, aby som predložil skromné zamyslenie nad vierou a životom.

Katolícku náuku, teologické knihy, praktické vysvetlenia a zdôvodnenie si môže každý (kto má záujem) vyhľadať sám. Spoznať kresťanstvo, ako náboženstvo, „štýl“ alebo spôsob života, či ako filozofiu, pre niektorých možno ideológiu, je možné si naštudovať z množstva dostupnej literatúry. Podotýkam, že rôzneho druhu a z rôznych uhlov pohľadu.

Ak ale chceme vedieť, čo je kresťanstvo skutočne a v pravom zmysle, je potrebné ako prvé poznať Krista-Božieho Syna, ktorý zostúpil na zem a stal sa jedným z nás. Z jeho mena sa totižto odvodzuje aj slovo „kresťan“, teda ten, ktorý ho nasleduje (jeho učenie, jeho spôsob života, jeho slová a príkazy).

Kresťanstvo ako také, Cirkev a jednotlivci, ktorí sa „podujali“ na túto „dobrodružnú“ cestu spoznávania a nasledovania Ježiša Krista aj v ťažkostiach života, sa neustále k Bohu „iba“ približujú. No každý krok bližšie nás robí viac slobodnými a schopnými vidieť realitu a pravdu o sebe, svete a o živote.

V období, v ktorom sa nachádzame, Cirkev (teda spoločenstvo všetkých pokrstených) sa hlbšie zamýšľa nad spásnymi udalosťami umučenia Ježiša Krista. Sviatky Veľkej noci, ktoré sú najväčšími kresťanskými sviatkami, nám pripomínajú základné udalosti spásy. Pripomínajú nám aj to, že Ježiš Kristus nebol odtrhnutý od reality života a bol nám podobný vo všetkom okrem hriechu. Ježiš Kristus, ktorý mučeníckou smrťou zomiera na kríži, po troch dňoch vstáva z mŕtvych a na štyridsiaty deň vystupuje do nebeskej slávy.

Každá táto udalosť, ktorú si pripomíname, má svoju špecifickú symboliku. Rád by som sa dnes krátko zamyslel nad znamením kríža, ktorý nás všetkých obklopuje, nehľadiac na našu konfesiu.

Od zrodu kresťanstva je kríž znamením a symbolom, s ktorým sa kresťanstvo musí konfrontovať, ale nielen kresťanstvo. Smrť ukrižovaním bola za Ježišových čias najpotupnejšia smrť. Bol to pre niektorých nástroj a symbol na potupenie človeka a jeho dôstojnosti (vystavenie nahého tela na to, aby ním mohli druhí opovrhnuť). Zomierali na ňom zločinci a neskôr aj kresťania prenasledovaní rímskymi cisármi.

Pre iných bol kríž symbolom, v ktorom víťazili (ako napr. rímsky cisár Konštantín Veľký v bitke o Rím, v ktorej stál proti veľkej presile, a po tom, ako sa mu v noci pred útokom zjavil kríž a nápis „V tomto znamení zvíťazíš“, vybojoval veľké víťazstvo).

Pre kresťanstvo je kríž znamením spásy. Symbol, ktorý zjednocuje kresťanov, ktorý dáva identitu, je znamením slobody a jednoty. Znamením je hlavne preto, lebo si uvedomujeme, kto ho niesol, ako ho niesol, kvôli komu ho niesol

a za koho ho niesol.

Je ťažko pochopiteľné a pre niekoho dokonca možno až zvrátené považovať kríž za symbol slobody. Ako môže kríž, bolesť, smrť dať slobodu? Iste, nie keď ho niekto znáša z donútenia. Jedine pokiaľ ho nesiete z lásky k druhému, môže dať slobodu. Ako keď sa rodič nemôže pozeráť na dieťa, ktoré trpí a urobil by všetko pre to, aby ho utrpenia zbavil. Dobrovoľne by vzal na seba ťažkosti a bolesti, ktoré dieťa znáša. Boh-Ježiš Kristus niesol kríž z lásky za nás všetkých, pretože sa nechcel pozeráť na naše utrpenie, na našu smrť a zatratenie v dôsledku hriechu z našich slabostí.

Kríž má v sebe neuveriteľnú moc, ktorú si málokedy uvedomujeme. Nie je len symbolom kresťanov, ktorí v ňom vidia nádej v slabostiach, ale je tiež prostriedkom, ktorý pomáha zjednocovať.

S krížom sa totiž stretávame každodenne. Kríž ukazuje na všetky svetové strany, jeho ramená akoby rozdeľovali na štyri samostatné celky, ale zároveň ich spájajú do jedného stredu. V živote by sme mohli nájsť množstvo príkladov, keď nás kríž na jednej strane akoby rozdeľuje a na

druhej opäť spája a to vôbec nemusíme byť kresťania, ani veriť v Boha. Bežne totiž ťažkosti, trápenia, choroby a všeobecne problémy hovorovo nazývame ako

„kríže“ (samozrejme, že je to prebraté z kresťanskej tradície a udomácnené v hovorovej reči), a nimi aj sú, lebo nás istým spôsobom obmedzujú, zaťažujú, trápia, boľia, vyvolávajú zúfalstvo a niekedy aj beznádej.

Každý tento „kríž“ nás na druhej strane spája a privádza nás k niekomu inému, alebo k nám privádza druhú osobu. Núti nás viac myslieť a rozmyšľať nad sebou, nad našim životom. Veľakrát keď príde ťažkosť alebo problém do nášho života, „kríž“ dokáže zjednotiť aj tých, ktorí boli dlhší čas od seba navzájom vzdialení, od rodiny, priateľov, spoločenstva. V ťažkostiach si začíname akoby viac uvedomovať hodnoty, ktoré sme si neuvedomovali, keď sme boli ešte silní, a niežeby sme si neuvedomovali alebo nemali „kríže“, len sme až tak necítili ich ťažobu.

Už si málokedy uvedomíme, ako nám pomáha technika pri jednoduchých veciach bežného dňa a iste si oveľa menej uvedomujeme, ako nám pomáhajú niest naše „kríže“ tí, ktorí sú okolo nás. Ak by sme chceli ísť ešte ďalej, tak sa môžeme spýtať: ako pomáhame niest kríže my tým druhým?

Nie je to jednoduchá otázka, pretože dobrou sme tak zvláštne nastavení, že naše ťažkosti sú zväčša tie najväčšie. Ak ale prekonáme túto „sebastrednosť“, stávame sa skutočne ľuďmi a na obraz Boží v kresťanskom zmysle, pretože tak nám to zjavuje Ježiš Kristus.

Kríž preto nie je iba znamením utrpenia a slabosti, ale predovšetkým nádeje, pomoci a ľudskosti. Znamením víťazstva nad egoizmom. Slobody od otroctva našich túžob. V tejto jednote a k tejto jednote myslenia nás pozýva Boh, aby sme sa stali dokonalými a svätými a spolu s ním vstali z mŕtvych do večného života.

Prajem Vám všetkým zo srdca a do srdca pokoj a radosť!

Pavol Lojan, správca farnosti

Jubilanti

80 rokov

*Jozef Katko
Ján Marunčiak*

70 rokov

*Stanislav Matejka
Anna Kaszová
Vlasta Branická*

65 rokov

*Lýdia Vajsová
Katarína Leždíková
Jana Grajzerová
Anna Štubňová*

60 rokov

*Ondrej Šajdák
Dušan Rečkovič
Alena Maruniaková*

Srdečne blahoželáme

Pod'akovanie

Ďakujeme všetkým priateľom a známym, ktorí spolu s nami na poslednej ceste odprevadili a tichou spomienkou si uctili našu drahú zosnulú

Jozefku Rusnákovú.

Smútiaca rodina

Informácia pre občanov

Milí čitatelia, ale predovšetkým budúci jubilanti, ktorí si neželáte, aby Vaše mená a vek boli zverejnené v Harmaneckých novinách, upozornite na to zamestnancov obce.

Ďakujeme. Redakčná rada HN

Opustili nás †

Božena Krajčíková

16.12.2021

Štefan Gyurán

17.12.2021

Margita Horváthová

13.1.2022

Jozefa Rusnáková

24.2.2022

Mária Bradová

16.3.2022

Venujme im tichú spomienku.

Milí spoluobčania!

dovoľte nám informovať vás, aký bol rok 2021 pre členov ZO JDS Harmanec.

Rovnako ako rok 2020, bol aj rok 2021 pre našu organizáciu ako pre celú spoločnosť poznačený pandemiou - takže aj činnosti boli obmedzené. Nepodarilo sa nám uskutočniť plánované akcie, ako návšteva divadla a kina, fašiangové popoludnie, výlety po Slovensku, posedenie na Luciu a ďalšie. Chýbali nám spoločné stretnutia, na ktorých by sme sa porozprávali, pripomenuli si narodeniny, meniny, uvarili kávu, čaj, ochutnali koláče alebo zahrali karty.

Ale predsa - v mesiaci august sa uskutočnila výročná členská schôdza v počte 38 členov, na ktorej sme oslávili aj narodeniny desiatich našich jubilantov.

V septembri nám naši kuchári uvarili guláš, ktorý všetkým chutil, zúčastnili sme sa na spoločnej prechádzke s

deťmi ZŠ, spolu sme vyčistili studničku v Cenovskej doline.

Prechádzku sme ukončili na školskom dvore, kde nám deti pripravili krásny program, odovzdali darček a na záver sme spolu ochutnávali jablkové koláče a sladký čaj. Je pre nás potešením stráviť chvíľky s deťmi.

Cez letné dni niektoré členky v skupine využili pobyt na kúpalisku Margita-Ilona. Pobyt sa im páčil, preto si zabezpečili rovnaký aj na rok 2022. Leto si užívali aj ostatní členovia individuálne na rôznych miestach.

Želáme si, aby covidové časy pominuli a mohli sme znova aktívne vychutnávať chvíľky s najbližšími v rodine a v našom klube.

Želáme spoluobčanom príjemné prežitie veľkonočných sviatkov.

Výbor ZO JDS Harmanec

SKRYTÉ ZA OPONOU

V prvej polovici 20. storočia bolo divadelníctvo v Harmanci výkladnou skriňou nielen obce, ale celého okresu. Teda to dospelácke. Len z archívnych materiálov som sa dozvedel, že tu bolo svojho času založené aj mládežnícke divadlo. V archíve uschovávam na tie časy dve fotografie, ale o účinkujúcich nič neviem, ani o hrách, ani o autoroch a pod.

Potom som sa úplnou náhodou dostal v starej tlači k informácii, kde sa píše toto:

„Koncom mája 1958 predviedli naše deti divadelnú hru od Faltisa: Snehulienka a sedem trpaslíkov, ktorú preložil Hodorovský. Žiaľ, námaha, s akou deti pod vedením súdružky Ondrejovej nacvičili toto divadlo, nebola od vlastných rodičov náležite odmenená.“

Dvadsaťdva detí nacvičovalo s vierou, že ich námahu a chuť k zahratu hodnotného divadielka častým potleskom odmení početné obecnstvo. Nestalo sa tak. Po skončení hry deti-ochotníci odchádzali domov so smutnými tváričkami, lebo nebolo toľko porozumenia, aby túto ochotu povzbudili vlastní rodičia.“ (Toľko skrátene, suchá informácia.)

Po polstoročí som prevetral časť vlastného archívu. Na moje veľké prekvapenie som na polovici fabrických novín „Cesta vpred“ z roku 1962 našiel túžobne očakávanú informáciu v podobe článku súdruha Jančuru:

„Premiéra hry Rozprávka o domčeku na Poljanke. PO-NAUČENIE PRE DOSPELÝCH.“

Zahrali ju žiaci ZŠ v Harmanci dňa 29. apríla 1962.

V hre je prebúdajúca sa príroda s opusteným domčekom na Poljanke, ktorú s radosťou okupuje prefikaná líška, no aj ostatní obyvatelia lesa by ten domček radi vlastnili, len ako dostať líšku von? Taká paralela s ľudským myslením počas bytovej krízy. Hru napísal František Čechetka, preložil Silvo Greguš a nacvičil učiteľský zbor pod vedením súdružky riaditeľky Drobovej.

A tu vám predstavíme aktérov hry:

Líška:	- Anička Bieliková
Zajac:	- Evička Krajčíková
Spolok ježkov:	- Karol Messinger, Janko Chladný, Vladko Píš
Ježko Dupáček:	- Janko Kalina
Veverička:	- Sášenka Bieliková
Myška:	- Elenka Kmeťová
Krtko:	- Vladko Jasenský
Škrečok:	- Ľubko Messinger
Ďateľ:	- Vladko Babjak

Mladým hercom srdečne ďakujeme za ochotu i námahu, ako i za úspešné výkony, ktoré obecnstvo odmeňovalo srdečným potleskom.“

Dňa 26 mája 1962 hru znova predviedli obyvateľom v Jakube.
Michal Kiššimon

RIADITEĽKA MATERSKEJ ŠKOLY V HARMANCI

OZNAMUJE, ŽE

ZÁPIS DETÍ DO MATERSKEJ ŠKOLY

VO VEKU OD TROCH DO ŠIESTICH ROKOV

NA ŠKOLSKÝ ROK 2022/2023 SA USKUTOČNÍ

DŇA 5.MÁJA 2022 OD 10.00 DO 14.00 HOD.

V BUDOVE MATERSKEJ ŠKOLY V HARMANCI

PODMIENKY PRIJATIA DIEŤAŤA DO MATERSKEJ ŠKOLY:

Na predprimárne vzdelávanie sa prijímajú spravidla deti od troch do šiestich rokov. Deti mladšie ako tri roky môžu byť prijaté do MŠ, ak sú vytvorené vhodné materiálne, personálne a iné podmienky.

Prednostne sa prijímajú deti:

- pre ktoré je plnenie predprimárneho vzdelávania povinné (narodené do 31.8.2017)
- ktoré pokračujú v plnení povinného predprimárneho vzdelávania
- ktoré dovършили 3 roky veku

Na zápis prinesie zákonný zástupca dieťaťa
písomnú žiadosť spolu s potvrdením
o zdravotnom stave dieťaťa
od všeobecného lekára pre deti a dorast

/kedykoľvek pred samotným zápisom

si môžete tlačivo vyžiadať v MŠ/

POLROK UBEHOL AKO VODA...

Po slnečných prázdninových dňoch nás opäť privítala naša školička. Školský rok sme začali s novými posilami a všetci s veľkým elánom a chuťou do práce. Ako novinka nás v škole čakalo logo školy, ktoré zviditeľňuje našu školu a symbolicky ju znázorňuje ako školičku rodinného typu s typickým stromom Harmaneckej doliny – tisom. Maličký kvietok harmanček zase symbolizuje náš vzdelávací program.

Už od prvého dňa sme začali usilovne pracovať. A nie hocijako. Navštívili sme po prvýkrát Hvezdáreň na Vartovke v Banskej Bystrici, kde sme sa dozvedeli veľa zaujímavostí o vesmíre. Turistická vychádzka sa niektorým tak zapáčila, že ju nasledujúci víkend absolvovali aj s rodičmi ako rodinný výlet. Okrem zdolávania prvých písmen, vybraných slov či násobilky sme sa aktívne zapájali do činnosti v záujmových krúžkoch Tvorivé dielne, Kuchárik, Saunovanie, Športový krúžok či Náboženská výchova. V rámci školského klubu detí sme uskutočnili niekoľko vychádzok do okolia školy počas Enviromentálneho krúžku a tiež sme si s radosťou zatancovali na Tanečnom krúžku.

V škole sme si pripomenuli Európsky deň jazykov a síce, porovnávali sme anglický jazyk s ruským a naučili sme sa pripraviť si anglický čaj. Jesenné plody z lesa sme doplnili tými zo záhrad a vykúzlili sme množstvo postavičiek a vecí z týchto plodov.

S nacvičeným kultúrnym programom sme vystúpili v obci na Uvítaní do života. Účinkovali sme v ľudových krojoch z rôznych častí Slovenska, čo bolo príjemným spiestrením. V rámci Mesiaca úcty k starším sme navštívili Verejnú knižnicu Mikuláša Kováča v Banskej Bystrici, kde si pre nás tety pripravili množstvo zaujímavých úloh, ktoré rozvíjali empatiu detí voči starším ľuďom. Vyskúšali sme si, ako to je, keď nás už nohy dobre neposlúchajú, keď už dobre nevidíme, či si nevieme na niečo spomenúť. To preto, aby sme pochopili, ako sa cítia naši dedovia a babičky.

A, samozrejme, sme nezabudli ani na našich seniorov v obci. Vyrobili sme pre nich viac ako 250 ozdobných príveskov zo slaného cesta. V rámci prijatých opatrení sme sa tentoraz stretli so seniormi na školskom ihrisku, kde sme vystúpili s kultúrnym programom. Spoločne sme si zašli do doliny Cenovo a vyčistili sme lesnú studničku. Po príjemnej prechádzke nás posilnil teplý čaj a chutné jablkové koláčiky. Okrem koláčov sme v škole jabĺčka aj sušili či varili výživu. Aby nás obchádzali všetky choroby, vysvetlili sme si, ako nám pomáhajú bylinky a čo z nich môžeme všetko pripraviť.

Už sme odrátavali dni v adventnom kalendári a prišiel k nám aj Mikuláš, keď sme museli prerušiť naše vyučovanie v škole a začali sme učiť na diaľku. Nie však nadiho a všetko sme výborne zvládli. Tesne pred Vianocami sme

ešte stihli prísť do školy a pozdravili sme našich malých kamarátov v materskej škole krátkym vianočným programom na ich detskom ihrisku.

Nezabudli sme ani na seniorov a zapojili sme sa do projektu *Kolko lásky sa zmestí do krabice od topánok*. Vďaka štedrosti a dobrým srdiečkam našich detí sme pripravili dve plné krabice a mohli sme obdarovať starčekov v Domove dôchodcov Betonika v Priechode.

Spolu s našimi žiakmi sme sa stali súčasťou projektu *Tešíme sa na Vianoce*, v ktorom spolupracujeme so Základnou školou Václava Havla v Poděbradoch. Okrem zaujímavých informácií sme si s českými žiakmi posielali vlastnoručne vyrobené vianočné pohľadnice, učili sa nové slovíčka a zdieľali spoločnú radosť z adventného obdobia.

Za prvý polrok sme si prevzali „vysvedčenia“ za svoju prácu a odhodlaní sa zlepšovať, pokračujeme ďalej v zdolávaní školských povinností. Ako sa nám darí, si môžete pozrieť aj našej webovej stránke: www.zsharmanec.edupage.org.

Na záver by sme chceli poďakovať SHP Harmanec za sponzorovanie školy hygienickými potrebami. A taktiež všetkým, ktorí sa pričínili o to, že sme sa mohli počas mrazivých dní korčuľovať.

PaedDr. Jana Sýkorová

Základná škola Harmanec

pozýva

všetkých budúcich prváčikov a ich rodičov na

ZÁPIS DO 1. ROČNÍKA

6. apríla 2022 od 13,00 do 15,30hod.
v budove ZŠ

K zápisu je potrebné priniesť: - občiansky preukaz rodiča
- rodný list dieťaťa (kópiu)

Ponúkame:

...rodinnú atmosféru s individuálnym prístupom učiteľa k žiakom...

...školský klub detí od 07,00 hod. do 15,45 hod...

... anglický jazyk a informatická výchova od 1.ročníka...

...moderne zariadené triedy s interaktívnymi tabuľami...

...bez kried a alergénov... ...multifunkčné ihrisko...

... pestrú krúžkovú činnosť a saunovanie...

...zameranie školského vzdelávacieho programu Environmentálna výchova...

Tešíme sa na stretnutie s Vami!

www.zsharmanec.edupage.com

Kontakt: 0908 866 100, janaharmanec@gmail.com

ZÁLOHUJME, ale NEZABÚDAJME TRIEDIŤ!

Od 1. januára 2022 sa začali zálohovať nápojové fľaše z plastu a hliníkové plechovky. Sú označené . Pri triedení plastov a kovov postupujeme dvomi spôsobmi:

Všetky obaly, ktoré nie sú zálohované, treba naďalej triediť tak, ako doteraz

Do triedeného zberu plastov patria

stlačené plastové obaly z kozmetiky a čistiacich prostriedkov, potravín, mliečnych výrobkov, oleja a sirupov, plastové vrecká a fólie, obalový polystyrén.

Do triedeného zberu kovov patria

kovové obaly, ako konzervy, alobaľ, kovové vrchnáky a pod.

Niektoré obce používajú jednu zbernú nádobu na viaceré druhy odpadov, napr. na kovy, plasty a nápojové kartóny. Riadte sa pokynmi svojej obce.

Zálohované obaly z plastu a kovu

Pri kúpe nápoja v zálohovanom obale je potrebné zaplatiť 15 centov, ktoré budú vrátené pri odovzdaní prázdnej fľaše či plechovky.

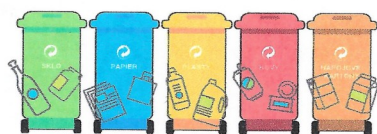
Pozor, plechovky a fľaše sa nesmú vracat zdeformované ani stlačené.

Všetky predajne musia účtovať záloh, ale nie všetky sú povinné prebrať prázdne obaly a vyplatiť nazad záloh.

Obaly netreba vrátiť tam, kde boli kúpené. Môžu sa vracat v ktoromkoľvek obchode zapojenom do zálohového systému.

AK SPRÁVNE TRIEDIME, SVET JE KRAJŠÍ

Majte na pamäti nasledovné pravidlá:

1. Snažte sa **odpad netvorit** vôbec.
2. **Dodržiavajte farebnú abecedu triedenia:** sklu patrí zelená, papieru modrá, plastom žltá, kovom červená a nápojovým kartónom oranžová farba.
Napovie Vám aj označenie na obale:
Riadte sa pravidlami svojej obce.
3. Len vytriedený odpad sa dá zhodnotiť a recyklovať.
4. Triedte odpad, oplatí sa to. Za vytriedený odpad občan neplatí, jeho zber hradia výrobcovia prostredníctvom OZV ENVI - PAK.
5. Obal označený patrí do triedeného zberu.

www.triedime.sk

www.envipak.sk

www.vezmisi.ma

Harmanecké noviny - vydáva: Obecný úrad Harmanec, registračné číslo OÚ - 1/2007 ▪ Adresa redakcie: Redakcia Harmaneckých novín, Obecný úrad Harmanec 6, 976 03, www.harmanec.sk ▪ email: harmanecke.noviny@gmail.com ▪ Šéfredaktorka: Iveta Roháčová, Redakčná rada: Ing. Tomáš Roháč, Martina Kovalčíková ▪ Jazyková úprava: PaedDr. Lenka Mališková ▪ Grafická úprava: Ing. Tomáš Roháč ▪ foto: Alenka Chladná, Ing. Tomáš Roháč ▪ Ing. Mária Petrášová ▪ Tlač: Rodapress s.r.o. B. Bystrica ▪ Uzávierka ďalšieho čísla 2/2022 bude 10.6. 2022.

Za obsah rukopisu zodpovedá autor. Redakcia sa nemusí stotožňovať s názormi autora. Nevyžiadané rukopisy nevraciamy. Nepredajné. Redakcia si vyhradzuje právo krátenia a úpravy rukopisov!